

Для коментарів чи іншого зворотного зв'язку заповніть форму:
[форма зворотного зв'язку щодо цієї версії настанови](#)

Версія цього документу для друку: <http://guidelines.moz.gov.ua/documents/2918?id=ebm00146&format=pdf>

Настанови на засадах доказової медицини.
Створені DUODECIM Medical Publications, Ltd.

Настанова 00146. Ксеростомія

Автор: Aira Lahtinen

Редактори оригінального тексту: Jukka Pekka Jousimaa, Martti Teikari

Дата останнього оновлення: 2017-03-01

Основні положення

- Сухість у роті може бути викликана системним захворюванням або прийомом медикаментів
- Розвиток карієсу зубів, підвищена чутливість ротової порожнини та інфекції слизової оболонки, викликані зниженням продукції слини, можливо попередити сучасним лікуванням та інформуванням пацієнта.

Симптоми сухості у роті

- Гіпосалівація (зменшення слиновиділення) посилює та часто призводить до таких станів як, наприклад
 - швидке руйнування зубів
 - подразнення слизової оболонки (наприклад кандидоз, виразкування слизової оболонки)
 - неприємний запах з рота
 - болючість язика («синдром палаючого рота»)
 - незвичайні смакові відчуття (наприклад, металевий присмак у роті)
 - утруднення використання знімних зубних протезів
 - труднощі з вимовою, вживанням їжі або ковтанням.

Діагностика сухості у роті

- Діагностичні питання, а саме:
 - Чи важко проковтнути суху їжу (печиво, хліб) без одночасного вживання рідини?
 - Чи відчуваєте сухість у роті під час розмови?
 - Чи потрібно також зволожувати ротову порожнину вночі?
 - Чи відчуваєте, що ваші зуби є більш гострими та грубими, ніж зазвичай?

Вимірювання швидкості слиновиділення

- Може бути виконана дантистом або спеціалістом з гігієни ротової порожнини. Найлегший та найбільш розповсюджений спосіб вимірювання швидкості слиновиділення — це підрахунок об'єму виділеної слини впродовж 5 хв., під час жування парафіну. В нормі цей об'єм дорівнює 5 мл. Суб'єктивне відчуття сухості у роті (ксеростомія) найчастіше виявляється, якщо стимульований об'єм потоку слини — менший за 2,5 мл за 5 хв.
- Базовий рівень слиновиділення має бути щонайменше — 0,5 мл за 5 хвилин. Пасивний рівень слиновиділення вимірюється так само, але без жування.

Етіологія сухості у роті

- Прийом медикаментів, особливо великої кількості одночасно
 - Найрозповсюдженіші препарати, що пригнічують секрецію слини включають: антигіпертензивні препарати, діуретики, протипухлинні засоби, деякі психофармакологічні або неврологічні препарати, антиалергічні та протикашльові засоби, а також деякі анальгетики, антипіретики та антиревматичні препарати
- Ревматичні хвороби, зокрема синдром Шегрена
настанова 000448 [Первинний синдром Шегрен...]
- Захворювання слинних залоз
- Променева терапія області голови та шиї
- Дихання ротом
- Гормональні зміни, наприклад, клімактеричні

- Нервова анорексія, голодування
- Декомпенсований ювенільний (тип 1) діабет

Як полегшити або лікувати сухість порожнини рота [доказ 06954 D]

Гігієна ротової порожнини

- Основним є чищення зубів та міжзубних проміжків щодня. Додатково до зубної пасти з фтором рекомендовано використання деяких інших фторвмісних засобів, таких як ополіскувач або таблетки з фтором.
- Слід особливо ретельно чистити зубні протези. Протези не мають знаходитися у ротовій порожнині вночі, натомість їх необхідно зберігати в сухому та кондиціонованому контейнері, як мінімум, у випадку наявності у пацієнта запалення або виразки під протезами.
- Пацієнт, який страждає від сухості у роті, має отримати експертну консультацію щодо чищення його/її зубів та зубних протезів, а також щоденного профілактичного догляду за зубами. Пацієнт повинен відвідувати стоматолога кожні 3–6 місяців, тобто частіше, ніж зазвичай.

Жування

- 5–6-разове харчування, регулярний прийом їжі та перекусів, які включають продукти, що потребують додаткових зусиль під час жування. Перевагу надають прийому їжі, який закінчується вживанням овочів, горіхів або сиру, тому що вони нейтралізують кислоти, які продукують бактерії.
- Рекомендованим є ополіскування рота або пиття води після кожного прийому їжі.
- Треба уникати вживання цукровмісних закусок, фруктів або напоїв з підвищеною кислотністю між прийомами їжі. Очищена або мінеральна вода є безпечною для зубів.

Жувальні гумки, таблетки або пастилки, які містять ксилітол

- Жувальна гумка із додаванням ксилітолу є найкращим способом збільшити продукцію слини між або відразу після прийому їжі або перекусу.

- У випадку утруднення жування рекомендовано використовувати підсолоджені ксилітолом таблетки або пастилки чи пастилки, що містять ксилітол, кальцій та фтор.
- Якщо ротова порожнина дуже суха, пастилки не розчиняться. Є спеціальний засіб (Tooth Mousse[®]) який розподіляється по зубах та захищає їх і слизову ротової порожнини (наявний в стоматологічних та інтернет — магазинах).

Засоби зволоження ротової порожнини

- Дуже важливим є вживання пацієнтом достатньої кількості чистої або негазованої мінеральної води та регулярне ополіскування рота.
- Замінники слини полегшують прояви симптомів сухості у роті довше, ніж будь-які напої та можуть добре допомогти, особливо — у нічний час. Комерційні замінники слини доступні в аптеках. За необхідності, можуть використовуватися регулярно.
- Суха слизова оболонка ротової порожнини може бути також зволожена за допомогою рослинної або оливкової олії чи відповідної, придатної для цього, олії для шкіри.
- Дихання ротом можна попередити за допомогою назальних спреїв або капель на основі олії.

Лікарські засоби

- Оцініть лікарські засоби, які приймає пацієнт; чи можна деякі з них, що спричиняють гіпосалівацію, замінити на ті, які викликають менш виражену сухість у роті?
- Для пацієнтів, які страждають від значної сухості у роті, показані таблетки пілокарпін 5 мг x 3–4 рази на день. Втім, пілокарпін має побічні ефекти та багато негативних взаємодій з іншими лікарськими препаратами. Таким чином, цей препарат більш показаний молодим та відносно здоровим пацієнтам та не має переваг у випадку повного припинення функціонування слинної залози.

Коментар експерта. Лікарський засіб пілокарпін станом на 24.05.2019 зареєстрований в Україні лише у лікарській формі очних крапель

Пов'язані ресурси

- Кокранівські огляди [\[пов'язані 00160\] Dryness of the mouth – R...](#)
- Література [\[пов'язані 00160\] Dryness of the mouth – R...](#)

Настанови

- [Настанова 00448](#). Первинний синдром Шегрена.

Доказові огляди Duodecim

- [Доказовий огляд 06954](#). Topical therapies for dry mouth.
Дата оновлення: 2012-02-13
Рівень доказовості: D
Резюме: There is no strong evidence that any topical treatment is effective for relieving the sensation of dry mouth.

Авторські права на оригінальні тексти належать Duodecim Medical Publications, Ltd.

Авторські права на додані коментарі експертів належать МОЗ України.

Published by arrangement with Duodecim Medical Publications Ltd., an imprint of Duodecim Medical Publications Ltd., Kaivokatu 10A, 00100 Helsinki, Finland.

Ідентифікатор: [ebm00146](#) Ключ сортування: 003.025 Тип: EBM Guidelines

Дата оновлення англomовного оригіналу: 2017-03-01

Автор(и): [Aira Lahtinen](#) Автор(и) попередніх версій статті: [Jorma Tenovuо](#) Редактор(и): [Jukkapekka Jousimaa](#)[Martti Teikari](#)
Лінгвіст(и)-консультант(и) англomовної версії: [Kristian Lampe](#) Видавець: [Duodecim Medical Publications Ltd](#)
Власник авторських прав: [Duodecim Medical Publications Ltd](#)

Навігаційні категорії
[EBM Guidelines](#) [General practice](#) [Dental medicine](#) [Otorhinolaryngology](#)

Ключові слова індексу
ісрс-2: [D20](#) mesh: [oral moistening substances](#) mesh: [Xerostomia](#) [Dry mouth](#) [Mouth](#) [Saliva](#) [Dryness](#)
mesh: [Fluorine](#) mesh: [Oral Hygiene](#) mesh: [Pilocarpine](#) mesh: [Saliva, Artificial](#) mesh: [Sjogren's Syndrome](#) mesh: [Xylitol](#)
speciality: [Dental medicine](#) speciality: [Otorhinolaryngology](#)